

وزارت معارف

تعلیم و تربیة اسلامی

صنف ششم

سال چاپ: ۱۳۹۸ هـ. ش.

سرود ملی

دا عزت د هر افغان دی
هر بچی یې قهرمان دی
د بلوڅو د ازبکو
د ترکمنو د تاجکو
پامیریان، نورستانیان
هم ایماق، هم پشه بان
لکه لمر پر شنه آسمان
لکه زره وي جاویدان
وایوالله اکبر وایوالله اکبر

دا وطن افغانستان دی
کور د سولې کور د تورې
دا وطن د ټولو کور دی
د پښتون او هزاره وو
ورسره عرب، گوجر دي
براهوي دي، قزلباش دي
دا هېواد به تل ځلیري
په سینه کې د آسیا به
نوم د حق مودی رهبر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تعلیم و تربیة اسلامی

صنف ششم

سال چاپ: ۱۳۹۸ هـ. ش.

مشخصات کتاب

مضمون: تعلیم و تربیه اسلامی

مؤلفان: گروه مؤلفان کتاب‌های درسی بخش تعلیم و تربیه اسلامی نصاب تعلیمی

ویراستاران: اعضای دیپارتمنت ویراستاری و ایدیت زبان دری

صنف: ششم

زبان متن: دری

انکشاف دهنده: ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی

ناشر: ریاست ارتباط و آگاهی عامه وزارت معارف

سال چاپ: ۱۳۹۸ هجری شمسی

مکان چاپ: کابل

چاپ‌خانه:

ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

حق طبع، توزیع و فروش کتاب‌های درسی برای وزارت معارف جمهوری اسلامی افغانستان محفوظ است. خرید و فروش آن در بازار ممنوع بوده و با متخلفان برخورد قانونی صورت می‌گیرد.

پیام وزیر معارف

اقراً باسم ربك

سپاس و حمد بیکران آفریدگار یکتایی را که بر ما هستی بخشید و ما را از نعمت بزرگ خواندن و نوشتن برخوردار ساخت، و درود بی پایان بر رسول خاتم - حضرت محمد مصطفی ﷺ که نخستین پیام الهی بر ایشان «خواندن» است.

چنانچه بر همه گان هویدا است، سال ۱۳۹۷ خورشیدی، به نام سال معارف مسمی گردید. بدین ملحوظ نظام تعلیم و تربیت در کشور عزیز ما شاهد تحولات و تغییرات بنیادینی در عرصه های مختلف خواهد بود؛ معلم، متعلم، کتاب، مکتب، اداره و شوراهای والدین، از عناصر شش گانه و اساسی نظام معارف افغانستان به شمار می روند که در توسعه و انکشاف آموزش و پرورش کشور نقش مهمی را ایفا می نمایند. در چنین برهه سرنوشت ساز، رهبری و خانواده بزرگ معارف افغانستان، متعهد به ایجاد تحول بنیادی در روند رشد و توسعه نظام معاصر تعلیم و تربیت کشور می باشد.

از همین رو، اصلاح و انکشاف نصاب تعلیمی از اولویت های مهم وزارت معارف پنداشته می شود. در همین راستا، توجه به کیفیت، محتوا و فرایند توزیع کتاب های درسی در مکاتب، مدارس و سایر نهادهای تعلیمی دولتی و خصوصی در صدر برنامه های وزارت معارف قرار دارد. ما باور داریم، بدون داشتن کتاب درسی باکیفیت، به اهداف پایدار تعلیمی در کشور دست نخواهیم یافت.

برای دستیابی به اهداف ذکر شده و نیل به یک نظام آموزشی کارآمد، از آموزگاران و مدرسان دلسوز و مدیران فرهیخته به عنوان تربیت کننده گان نسل آینده، در سراسر کشور احترامانه تقاضا می گردد تا در روند آموزش این کتاب درسی و انتقال محتوای آن به فرزندان عزیز ما، از هر نوع تلاشی دریغ نورزیده و در تربیت و پرورش نسل فعال و آگاه با ارزش های دینی، ملی و تفکر انتقادی بکوشند. هر روز علاوه بر تجدید تعهد و حس مسؤولیت پذیری، با این نیت تدریس را آغاز کنند، که در آینده نزدیک شاگردان عزیز، شهروندان مؤثر، متمدن و معماران افغانستان توسعه یافته و شکوفا خواهند شد.

همچنین از دانش آموزان خوب و دوست داشتنی به مثابه ارزشمندترین سرمایه های فردای کشور می خواهیم تا از فرصت ها غافل نبوده و در کمال ادب، احترام و البته کنجکاوی علمی از درس معلمان گرامی استفاده بهتر کنند و خوشه چین دانش و علم استادان گرامی خود باشند.

در پایان، از تمام کارشناسان آموزشی، دانشمندان تعلیم و تربیت و همکاران فنی بخش نصاب تعلیمی کشور که در تهیه و تدوین این کتاب درسی مجدانه شبانه روز تلاش نمودند، ابراز قدردانی کرده و از بارگاه الهی برای آن ها در این راه مقدس و انسان ساز موفقیت استدعا دارم. با آرزوی دستیابی به یک نظام معارف معیاری و توسعه یافته، و نیل به یک افغانستان آباد و مرفعی دارای شهروندان آزاد، آگاه و مرفه.

دکتور محمد میرویس بلخی

وزیر معارف

فهرست عناوین

صفحه	درس	شماره درس
۱	منزلت احادیث نبوی	درس اول
۳	اقسام احادیث	درس دوم
۵	شفاعت	درس سوم
۷	مقام صحابه کرام	درس چهارم
۹	قسم خوردن	درس پنجم
۱۱	انواع قسم	درس ششم
۱۳	شرک	درس هفتم
۱۵	انواع شرک	درس هشتم
۱۷	ریا	درس نهم
۱۹	احکام شرعی (۱)	درس دهم
۲۱	احکام شرعی (۲)	درس یازدهم
۲۳	فروض های غسل	درس دوازدهم
۲۵	موجبات غسل	درس سیزدهم
۲۷	روزه	درس چهاردهم
۲۹	فرضیت روزه	درس پانزدهم
۳۱	اقسام روزه	درس شانزدهم
۳۳	مفسدات روزه	درس هفدهم
۳۵	تراویح	درس هجدهم
۳۷	اعتکاف	درس نوزدهم
۳۹	صدقه فطر	درس بیستم
۴۱	زکات	درس بیست و یکم
۴۳	نصاب زکات	درس بیست و دوم

شماره درس	درس	صفحه
درس بیست و سوم	زکات غله‌ها، دانه‌ها و میوه‌ها	۴۷
درس بیست و چهارم	زکات حیوانات	۴۹
درس بیست و پنجم	مستحقین زکات	۵۱
درس بیست و ششم	حج	۵۳
درس بیست و هفتم	مسایل حج	۵۵
درس بیست و هشتم	حیاء	۵۸
درس بیست و نهم	تواضع	۶۰
درس سی ام	صلهٔ رحم	۶۲
درس سی و یکم	راستگویی	۶۴
درس سی و دوم	اطاعت پدر و مادر	۶۶
درس سی و سوم	اسراف	۶۸
درس سی و چهارم	حجاب	۷۰
درس سی و پنجم	فضایل صدقه	۷۲

منزلت احادیث نبوی

گفتار، کردار و تقریر رسول الله ﷺ را حدیث می گویند.

گفتار پیامبر ﷺ وحی است.

اطاعت از پیامبر ﷺ اطاعت و پیروی از الله ﷻ است. الله ﷻ می فرماید:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾ [النساء: ۵۹]

ترجمه: ای مؤمنان! الله ﷻ و پیامبر او را اطاعت کنید.

آنچه را که رسول الله ﷺ به ما امر فرموده، آن را انجام می دهیم، و

از آنچه که ما را منع نموده، از آن خودداری می نماییم، الله تعالی در

این مورد می فرماید: ﴿وَمَا آتَاكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾

[الحشر: ۷]

ترجمه: چیزی را که رسول الله ﷺ به شما امر فرموده، آن را بپذیرید،

و از چیزی که شما را منع نموده، از آن بر حذر باشید.

احکام زیادی از قرآن کریم توسط احادیث پیامبر ﷺ بیان گردیده

است.

فعالیتها

- ۱- شاگردان، با همکاری معلم برخی از احادیث پیامبر ﷺ را به طور نمونه بیان نمایند.
- ۲- شاگردان، از زنده‌گی خود نمونه‌های از اطاعت پیامبر ﷺ را بیان نمایند.
- ۳- شاگردان، با همکاری معلم برخی از کتاب‌های حدیث شریف را نام بگیرند.

پرسش‌ها

- ۱- حدیث را تعریف نمایید.
- ۲- الله ﷻ در مورد پیروی از رسول الله ﷺ چه فرموده است؟
- ۳- آیا به گفتار و کردار رسول الله ﷺ حدیث گفته می‌شود؟
- ۴- این آیت **﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ﴾** را ترجمه نمایید.

کارخانه‌گی

شاگردان دو آیت درس را با ترجمه آن حفظ نمایند.

اقسام حدیث

حدیث به سه قسم است:

۱- حدیث قولی: گفتار رسول الله ﷺ را حدیث قولی می‌گویند؛ مانند این فرموده رسول الله ﷺ: «المُسْلِمُ مَنْ سَلِمَ الْمُسْلِمُونَ مِنْ لِسَانِهِ وَيَدِهِ» رواه البخاری. ترجمه: مسلمان کامل کسی است، که مسلمانان دیگر از ضرر زبان و دست او در امان باشند.

۲- حدیث فعلی: کردار و عمل رسول الله ﷺ را حدیث فعلی می‌گویند؛ مانند این فرموده رسول الله ﷺ: «صَلَّى رَسُولُ اللَّهِ ﷺ، حِينَ سَافَرَ رَكَعَتَيْنِ، وَحِينَ أَقَامَ أَرْبَعًا» ترجمه: رسول الله ﷺ در حالت سفر دو رکعت و در حالت اقامت چهار رکعت نماز خواند.

۳- حدیث تقریری: وقتی یک صحابی کاری را نزد رسول الله ﷺ انجام داده باشد و رسول الله ﷺ از آن منع نکرده باشد، آنرا حدیث تقریری می‌گویند؛ مانند: نیزه بازی حبشیان در مسجد نبوی.

در احادیث ذیل حدیث گفتار، کردار و تقریر را نشانی کنید:

۱- شخصی از رسول الله ﷺ پرسید: کدام مسلمان بهتر است؟ پیامبر ﷺ فرمود: مسلمانِ بهتر آن است، که مسلمانانِ دیگر از ضررِ زبان و دست او در

امان باشند. رواه مسلم

۲- رسول الله ﷺ در روز عیدِ اضحی، اول نماز خواند، بعد از آن خطبه گفت در آخر ذبح کرد. متفق علیه

۱- احادیث به چند قسم است؟

۲- حدیثِ قولی را تعریف نمایید.

۳- حدیثِ فعلی را تعریف نمایید.

۴- حدیثِ تقریری را تعریف نمایید.

شاگردان، درس را در کتابچه‌های خود بنویسند.

شفاعت

شفاعت سفارش را می‌گویند.
الله تعالی در روز آخرت به نیکو کاران و صالحین اجازه شفاعت را می‌دهد.

بدون اجازه الله ﷺ هیچ کس شفاعت کرده نمی‌تواند.
مسلمانان نیکوکار مسلمانان گنهگار را شفاعت می‌کنند.
شفاعت سبب بخشیدن گناه و داخل شدن به جنت می‌گردد.
هر پیامبر شفاعت امت خود را می‌کند.
رسول الله ﷺ نخستین شفاعت کننده روز قیامت است.
مردم صالح این امت، حق شفاعت را دارند.
قاری قرآن کریم از خانواده خود ده نفر را شفاعت می‌نماید.
شهید هفتاد نفر را شفاعت می‌کند.
کردار شایسته مسلمان، شفاعت کننده وی می‌باشد.
قرآن کریم، تلاوت کننده خود را شفاعت می‌کند.

۱. شاگردان، با همکاری معلم در مورد شفاعت باهم گفتگو نمایند.
۲. چرا برای قاری قرآن کریم حق شفاعت داده شده است؟ در این باره با هم گفتگو نمایید.
۳. اهل شفاعت در روز قیامت کدام اشخاص اند؟ در مورد گفتگو نمایید.

۱. شفاعت چه را می‌گویند؟
۲. پیامبران چه کسانی را شفاعت می‌کنند؟
۳. شهید چند نفر را شفاعت کرده می‌تواند؟
۴. قرآن کریم چه کسی را شفاعت می‌کند؟

شاگردان، در باره شفاعت با اعضای خانواده خود گفتگو نمایند.

مقام صحابہ کرام

اصحاب جمع صحابی است.
صحابی: شخصی را گویند کہ پیامبر ﷺ را دیدہ و بہ او ایمان آورده و در حالت ایمان وفات نموده باشد.
اصحاب کرام در نشر دین با رسول اللہ ﷺ مشکلات زیادی را متحمل شدہ و ہر نوع قربانی مالی و جانی را دادہ اند.
اصحاب کرام رضی اللہ عنہم از لحاظ مرتبہ بہترین ہای امت اسلامی استند.
اصحاب رسول اکرم ﷺ مشعل راہ ہدایت اند، کہ در پیروی از آنان مسلمانان راہ ہدایت را می یابند.
پیامبر ﷺ ما را بہ محبت و اخلاص با صحابہ کرام تاکید نمودہ اند.
ما ہمہ صحابہ کرام را احترام می نماییم.
توہین و ناسزا گفتن بہ صحابہ کرام گناہ بزرگ است.
ابوبکر صدیق، عمر، عثمان، علی، زبیر، خدیجۃ الکبری، عایشہ و فاطمۃ الزہراء رضی اللہ عنہم از مشہور ترین صحابہ کرام اند.

- ۱- نخستین پیروان پیامبر ﷺ کی‌ها بودند؟ آنها دین را چگونه به جهانیان رسانیدند؟ در مورد باهم صحبت نمایید.
- ۲- صحابه را که در دنیا برای شان بشارت جنت داده شده است، نام بگیرید.
- ۳- نخستین صحابی که ایمان آورده، نام بگیرید.

- ۱- صحابی به چه کسی گفته می‌شود؟
- ۲- پیغمبر ﷺ در مورد صحابه کرام به امت خود چه سفارش‌های را ارائه نموده است؟
- ۳- چند صحابی مشهور را نام بگیرید.

شاگردان، درس را در کتابچه‌های خود بنویسند.

قسم خوردن

مسلمان باید از قسم خوردن پرهیز نماید.

قسم خوردن زیاد، نشانه منافق است.

اگر مسلمان به قسم خوردن مجبور شود، به نام الله عَلَّاهُ و یا صفات

او تعالی قسم بخورد، در این مورد رسول الله صَلَّاهُ فرموده اند: «مَنْ

كَانَ حَالِفًا فَلْيَحْلِفْ بِاللَّهِ أَوْ لِيَصْمُتْ» رواه البخاری

ترجمه: اگر کسی قسم یاد می کند، به نام-الله-قسم بخورد و یا خاموش باشد.

بعضی از الفاظ قسم قرار می باشد:

۱- وَاللَّهِ ۲- بِاللَّهِ ۳- تَاللَّهِ ۴- بَعِزَّةِ اللَّهِ ۵- بِكَلَامِ اللَّهِ

قسم خوردن به سر اولاد، زیارت، آسمان، مسجد و... گناه بزرگ است که پیامبر صَلَّاهُ ما را از آن منع کرده است.

فعالیتها

- ۱- شاگردان، با همکاری معلم از بعضی جاهای نام ببرند، که مردم بر آن‌ها قسم یاد می‌کنند.
- ۲- آیا با دوست خود برای سخن نگفتن قسم خوردن جواز دارد؟ در این مورد با هم گفتگو نمایید.
- ۳- حدیث درس را از یاد بخوانید.

پیش‌ها

- ۱- بدون ضرورت قسم خوردن نشانه چیست؟
- ۲- اگر مسلمان به قسم خوردن مجبور شود، به چه چیز قسم یاد کند؟
- ۳- رسول الله ﷺ در باره قسم خوردن چه فرموده اند؟
- ۴- آیا به غیر از نام‌ها و صفات خداوند متعال به چیزهای دیگر قسم خوردن جواز دارد؟

کارخانه‌گی

شاگردان، درس را در کتابچه‌های خود بنویسند.

انواع قسم

قسم به سه نوع است:

۱- قسم لغو: بدون قصد، قسم یاد کردن را قسم لغو می‌گویند؛ مانند: عادت برخی از مردم که می‌گویند: والله این چنین بود، در حالی که اراده قسم کردن را ندارند.

قسم لغو گناه نبوده و کفاره نیز لازم نمی‌گردد.

۲- قسم منعده: قسم یاد کردن به خاطر انجام کار و یا نکردن آن را در آینده قسم منعده می‌گویند. اگر کسی بر خلاف قسم خود عمل نماید، کفاره بر وی لازم می‌گردد.

۳- قسم غموسی: به دروغ و بر خلاف حقیقت و به طور قصدی در باره یک موضوع گذشته قسم یاد کردن را قسم غموس می‌گویند. مانند: کسی از یک موضوع آگاه باشد، که صورت نگرفته؛ اما قصداً قسم یاد کند که این کار صورت گرفته است.

قسم غموس سبب داخل شدن انسان، به دوزخ می‌گردد.

قسم غموس گناه بزرگ است و قابل بخشیدن به کفاره نیست؛ باید انسان دایم به درگاه خداوند عذر و زاری کند تا گناهِش را ببخشد.

- ۱- شاگردان، به نوبت خود مثال‌های قسم لغو، منعقد و غموس را بگویند و همچنین حکم آن‌ها را بیان نمایند.
- ۲- چشم‌پوشی از حق کسی دیگر و بالایش قسم خوردن، کدام نوع قسم است؟ در این مورد گفتگو نمایید.

- ۱- قسم به چند نوع است؟
- ۲- قسم لغو را تعریف نمایید.
- ۳- قسم منعقد را بیان نمایید.
- ۴- قسم غموس را ضمن یک مثال تعریف نمایید.

شاگردان، انواع قسم را در کتابچه‌های خود بنویسند.

شرک

شرک بزرگترین گناه است.

الله تعالى مشرک را نمى بخشد. الله تعالى در اين مورد مى فرمايد: ﴿إِنَّ

اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ﴾ [النساء: ۴۸]

ترجمه: الله تعالى تنها شرک را نمى بخشد، و غير از شرک گناهان ديگر را به كسى كه اراده كند، مى بخشد.

ما بايد از اعمال شرکى پرهيز نماييم.

چند نمونه از اعمال شرکى:

- ۱- غير از الله ﷻ كسى ديگرى را عبادت كردن
 - ۲- كسى ديگرى را با الله ﷻ در ذات و صفات شريك ساختن
 - ۳- رفتن و باور كردن به سخنان ساحر
 - ۴- به جز الله ﷻ به كسى ديگرى علم غيب را ثابت كردن
 - ۵- در اعمال نيك ريا كردن
 - ۶- بدون اسباب غير از الله ﷻ از كسى ديگر همكارى خواستن
- اگر كسى از شرک توبه كند، الله تعالى توبه او را قبول مى كند.

فعالیتها

- ۱- کائنات را کی خلق نموده؟ آفتاب، مهتاب و ستاره ها را کی در هوا نگه داشته است؟ باران را کی نازل می کند و لایق عبادت کیست؟
- ۲- برای همکاری خواستن - بدون اسباب از مخلوق چند مثال بیاورید.

پرسش ها

- ۱- آیا شرک بزرگترین گناه است؟
- ۲- کسی که در حالت شرک بمیرد، آیا خداوند او را می بخشد؟
- ۳- کدام اعمال شرک شمرده می شود؟
- ۴- آیا توبه مشرک در زنده گی اش قبول می شود؟

کار خانگی

شاگردان، درس گذشته را در کتابچه های خود بنویسند.

انواع شرک

شرک به دو قسم است:

۱- شرک اکبر

۲- شرک اصغر

کسی را در عبادت با الله تعالی شریک کردن، شرک اکبر گفته می‌شود.

شرک اکبر انسان را از اسلام خارج می‌سازد و برای ابد در دوزخ جایش می‌شود.

شرک اصغر گناهی است که در احادیث، شرک خوانده شده است، تا مردم از آن خودداری نمایند.

هر چند شرک اصغر هم از گناهان بزرگ است؛ ولی انسان را از اسلام خارج نمی‌سازد.

به طور مثال: غیر از الله تعالی به چیزی دیگری قسم خوردن و یا ریا کردن شرک اصغر گفته می‌شود.

فعالیت‌ها

- ۱- با همکاری معلم نمونه‌های از شرک اکبر و شرک اصغر را بگویید.
- ۲- چرا ریا شرک اصغر شمرده می‌شود؟ در این مورد از معلم خود بپرسید.

پرسش‌ها

- ۱- شرک به چند قسم است؟
- ۲- شرک اکبر را تعریف نمایید.
- ۳- دو مثال شرک اصغر را بیان دارید.
- ۵- کدام نوع شرک مسلمان را از اسلام خارج می‌سازد؟
- ۶- آیا ریا شرک شمرده می‌شود؟

کارخانه‌گی

شاگردان، درس فوق را در کتابچه‌های خود بنویسند.

ريا

خود نمايى را ريا مى گویند.

ما کارهای نیک را برای رضای الله تعالى انجام مى دهیم.

عمل ريا کارانه ثواب ندارد، زیرا ريا کار رضای الله تعالى را نمى خواهد.

اخلاص شرط قبول شدن عمل نیک است. رسول الله ﷺ فرموده

اند: «إِنَّمَا الْأَعْمَالُ بِالنِّيَّاتِ» رواه البخارى

ترجمه: ثواب اعمال بر اساس نیتها سنجیده مى شود.

ريا گناه بزرگ است، رسول الله ﷺ مى فرماید: «ريا کردن شرک

خفى است.»

انجام دادن اعمال فرضى در پيش روى مردم ريا گفته نمى شود.

ما از ريا کردن پرهيز مى کنيم.

فعالیتها

- ۱- در بارهٔ ریا با هم گفتگو نمایید.
- ۲- اگر کسی برای شهرت صدقه می‌دهد، آیا صدقهٔ او قابل قبول است؟ در این مورد با هم گفتگو نمایید.
- ۳- در کلمات ذیل، کلمهٔ ضد ریا را نشانی کنید:
(راستی، اخلاص، قناعت)

پرسشی‌ها

- ۱- ریا چه را می‌گویند؟
- ۲- آیا ریا گناه بزرگ است؟
- ۳- رسول الله ﷺ در بارهٔ ریا چه فرموده است؟

کار خانگی

شاگردان، در بارهٔ ریا با اعضای خانوادهٔ شان گفتگو نمایند.

احکام شرعی (۱)

دین مبین اسلام در همه بخش‌های زنده‌گی ما را رهنمایی نموده است، چیزی که به نفع ما است، به آن امر فرموده و یا روا دانسته و چیزی که به ضرر ما است، از آن منع فرموده است. احکام شریعت به دو قسم است:

۱- اوامر

اوامر: عبارت از احکامی است که الله تعالی به انجام دادن آن امر نموده اند.

۲- نواهی

نواهی: عبارت از احکامی است که در شریعت از آن منع شده است. انجام دادن آن گناه بوده و سبب نارضایتی الله تعالی می‌گردد. اوامر از نگاه اهمیت به اقسام ذیل تقسیم می‌شود:

فرض: حکمی است، که به انجام دادن آن مکلف می‌باشیم. انجام دادن آن ثواب و ترک آن گناه دارد و انکار کردن از آن کفر است؛ مانند: نمازهای پنجگانه فرضی و روزه فرضی.

واجب: حکم آن مانند فرض لازمی بوده و ثواب دارد و ترک آن موجب گناه و منکر آن فاسق شمرده می‌شود؛ مانند: ادای نمازهای عیدین، نماز وتر و دعای قنوت.

سنت: حکمی است که انجام دادن آن ثواب و ترک آن موجب ملامتی می‌گردد؛ مانند: شش رکعت سنت ظهر، چهار رکعت پیش از فرض و دو رکعت هم بعد از فرض.

مستحب: عملی را گویند که انجام دادن آن ثواب دارد و ترک آن نه گناه دارد و نه ملامتی.

مباح: عملی را گویند که انجام دادن و ترک آن نه ثواب دارد و نه گناه، مانند: شکار کردن.

فعالیتها

- ۱- به همکاری معلم چند نمونه دیگر از فرض، سنت، مستحب و مباح را بیان نمایید.
- ۲- حکم اسراف، حج، غیبت، زکات، دزدی و سلام دادن را در اسلام بیان نمایید.

پرسش‌ها

- ۱- احکام شرعی به چند قسم است؟
- ۲- فرض کدام حکم را می‌گویند؟
- ۳- سنت و مستحب کدام احکام را می‌گویند؟
- ۴- مباح را تعریف نمایید.

کارخانه‌گی

شاگردان، متن درس را در کتابچه‌های خود بنویسند.

احکام شرعی (۲)

دین مبین اسلام ما را از کارهایی که به ضرر ما باشد، منع کرده است. علمای کرام کارهای ناروا را به دو نوع تقسیم نموده اند، که قرار زیر است:

۱- حرام: عملی را گویند، که ترک آن فرض باشد، مانند: قتل، دزدی، غیبت و...

مکروه: عملی را گویند، که در شریعت ناپسند دانسته شده است. مکروه به دو نوع است:

الف: مکروه تحریمی: عملی را گویند، که شریعت آن را منع کرده است و انجام دادن آن گناه دارد، مگر نسبت به حرام یک درجه پایین تر قرار دارد، مانند: رو به قبله نشستن در وقت قضای حاجت و یا بازی کردن به موهای سر در وقت نماز.

ب: مکروه تنزیهی: عملی را می گویند که ترک آن بهتر و انجام دادن آن ملامتی است؛ مانند: دراز خواندن رکعت دوم نسبت به رکعت اول.

فعالیتها

- ۱- شاگردان، به دو گروه تقسیم شوند، یک گروه پنج مثال از حرام و گروه دیگر پنج مثال از مکروه را به دیگران بیان کنند.
- ۲- حرام و مکروه چه فرق دارند؟ بیان دارید.

پرسش‌ها

- ۱- حرام را ضمن یک مثال تعریف نمایید.
- ۲- آیا مکروه تحریمی را می‌شناسید؟ دو مثال آن را بیان نمایید.
- ۳- مکروه تنزیهی کدام عمل را می‌گویند؟ چند مثال آن را در نماز ذکر نمایید.
- ۴- حرام و فرض با هم چه تفاوت دارند؟

شاگردان، متن درس را در کتابچه‌های خود بنویسند.

فرض‌های غسل

شستن همه بدن را غسل می‌گویند.

فرض‌های غسل

در غسل سه چیز فرض است:

- ۱- مضمضه: شستشو دهن را با آب مضمضه گویند.
- ۲- استنشاق: کشیدن آب را در بینی و دوباره دور کردن آن را استنشاق گویند.
- ۳- شستن تمام بدن: آب را طوری به سر تان بریزید که هیچ جای بدن خشک نماند.
یاد آوری: رساندن آب به بیخ موهای زنان کفایت می‌کند و نیاز به باز کردن گیسوان نیست.

فعالیتها

- ۱- در مورد فواید غسل با همکاری معلم با هم گفتگو نمایید.
- ۲- در مورد آداب غسل با هم گفتگو نمایید.

پرسش‌ها

- ۱- غسل را تعریف نمایید.
- ۲- در غسل، چند فرض است؟
- ۳- مضمضه و استنشاق چه را می‌گویند؟
- ۴- آیا در غسل برای زنان باز کردن گیسوان لازمی است؟

کارخانه‌گی

جواب سؤال‌های درس را در کتابچه‌های خود بنویسید.

موجبات غسل

چیزی کہ غسل را لازم می‌گرداند، آن را موجبات غسل گویند.

غسل به دو نوع است:

الف: غسل فرض. ب: غسل سنت.

الف: غسل فرض: به هر مسلمان عاقل و بالغ در حالات زیر غسل

فرض می‌گردد:

احتلام: لازم شدن غسل در حالت خواب را احتلام گویند.

جماع: مباشرت و یکجا شدن زن و شوهر را جماع گویند.

حیض: مریضی (عادت) ماهوار زن را حیض گویند.

نفاس: مریضی مادر بعد از تولد طفل را نفاس گویند.

ب: غسل سنت: در حالات زیر غسل کردن سنت است:

غسل برای نماز جمعه

غسل برای نمازهای هر دو عید

غسل قبل از بستن احرام.

فعالیتها

- ۱- اهمیت نظافت را در دین اسلام بیان نمایید.
- ۲- آیا بدون غسل در حالت جنابت نماز خواندن جواز دارد؟
- ۳- در مورد فواید غسل باهم گفتگو نمایید.

پرسش‌ها

- ۱- غسل چند نوع است؟ بیان دارید.
- ۲- در کدام حالات غسل فرض می‌گردد؟
- ۳- در کدام حالات غسل سنت است؟

کارخانه‌گی

شاگردان، جواب پرسش‌های درس را در کتابچه‌های خود بنویسند.

روزه

تعریف روزه: ترک خوردن، نوشیدن و جماع را به نیت عبادت از صبح صادق تا غروب آفتاب، روزه گویند.
روزه یکی از بناهای پنجگانه اسلام است.
رسول الله ﷺ در باره روزه چنین فرموده است: (برای روزه دار دو خوشی است: یک خوشی در وقت افطار و خوشی دیگر در وقت ملاقات با الله تعالی) رواه مسلم

فواید روزه

روزه موجب قوت ایمان مسلمان می گردد.
روزه سپر مسلمان است و او را از دوزخ نجات می دهد.
روزه برای صحت انسان مفید است.
روزه سبب ایجاد ترحم در قلب مسلمان می گردد.
روزه به مسلمان درس صبر و امانتداری می دهد.

- ۱- در باره وقت آغاز و ختم روزه با هم گفتگو نمایید.
- ۲- کدام چیزها از، شکننده‌های روزه به شمار می‌رود؟ در این باره با هم گفتگو نمایید.

- ۱- روزه را تعریف نمایید.
- ۲- روزه بنای چندم اسلام است؟ بیان دارید.
- ۳- روزه برای صحت چه فایده دارد؟

شاگردان، در باره فواید روزه یک مقاله بنویسند.

فرضیت روزه

روزه در ماه مبارک رمضان بر هر مسلمان عاقل و بالغ فرض است.

اللَّهُ ﺟَلَّ ﺟَلَّ ﻟﻰ ﻓﺮﻣﺎﻳﺪ: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾. سورة البقره آیه ۱۸۳

ترجمه: ای مؤمنان! روزه بالای شما فرض شده، چنانکه قبل از شما بر امت‌های دیگر هم فرض گردیده بود، تا شما پرهیزگار شوید.

فضایل ماه مبارک رمضان

در ماه مبارک رمضان قرآن کریم نازل گردیده است.

رسول الله ﷺ در باره ماه رمضان چنین فرموده اند: با آمدن ماه مبارک رمضان دروازه‌های جنت باز می‌گردند، دروازه‌های دوزخ بسته می‌شوند و شیطان‌های بزرگ قید می‌شوند.

رمضان ماه صبر است که پاداش آن جنت می‌باشد.

رمضان ماه برکت است، رزق مسلمان در آن زیاد می‌شود، دهه اول آن رحمت، دهه دوم آن بخشش و دهه آخر این ماه وسیله نجات از آتش دوزخ می‌باشد.

فعالیتها

- ۱- چرا رمضان ماه صبر خوانده شده است؟
- ۲- درباره موضوع زیر با همدیگر بحث کنید:
دهه اول روزه دهه رحمت، دوم آن بخشش و دهه آخر آن وسیله نجات از آتش دوزخ است.

پرسش‌ها

- ۱- روزه بالای کدام شخص فرض می‌گردد؟
- ۲- دلیل فرضیت روزه را بگویید.
- ۳- ترجمه آیت درس را در کتابچه‌های خود بنویسید.
- ۴- فضایل ماه رمضان را بیان نمایید.

کارخانه‌گی

شاگردان، در باره فضایل ماه رمضان یک مقاله بنویسند.

اقسام روزه

روزه از نگاه حکم به انواع ذیل تقسیم گردیده است:

۱- فرض ۲- واجب ۳- سنت ۴- ناروا

۱- روزه فرض: مانند روزه ماه رمضان، روزه های نذری.

۲- روزه واجب: مانند بجا آوردن روزه قضایی بعد از فاسد شدن روزه نفلی.

۳- روزه سنت: در حالات ذیل روزه گرفتن سنت است:

روزه روز نهم و دهم ماه محرم؛

روزه روز عرفه؛

روزه روز دوشنبه و پنجشنبه هر هفته؛

روزه روزهای سیزدهم، چهاردهم و پانزدهم ماههای قمری.

۴- روزه ناروا: روزه گرفتن در روز شک که ماه رمضان ثابت نشده باشد و مردم آن را به نیت روزه فرضی بگیرند. این چنین روزه ناروا و صاحبش گناهکار است.

همچنین روزه گرفتن در روزهای هر دو عید ناروا است.

فعالیتها

- ۱- روز هایی را که روزه گرفتن در آن ها ثواب دارد، نام ببرید.
- ۲- در باره روز هایی که روزه گرفتن در آن ها ناروا است، با هم گفتگو نمایید.

پرسش ها

- ۱- روزه از نگاه حکم چند قسم است؟
- ۲- یک مثال از روزه فرضی را بگویید.
- ۳- در کدام روزها روزه سنت است؟
- ۴- در کدام روزها روزه ناروا است؟

کار خانگی

شاگردان، با همکاری اعضای خانواده شان فضایل روزه ماه سوال و روز عرفه، را در کتابچه های خود بنویسند.

مفسدات روزه

شکونده‌های روزه را مفسدات روزه می‌گویند.

مفسدات روزه قرار ذیل می‌باشد:

۱- خوردن و نوشیدن قصدی: خوردن و نوشیدن قصدی روزه را فاسد می‌کند. اگر کسی در حالت فراموشی چیزی را بخورد و یا بنوشد، روزه اش فاسد نمی‌گردد.

۲- قی کردن قصدی: اگر روزه دار قصداً قی کند، روزه اش فاسد می‌شود؛ ولی اگر کسی به علت مریضی قی کند، روزه اش فاسد نمی‌شود.

۳- حیض: عادت ماهوار زنان، روزه را فاسد می‌سازد و در این حالت روزه گرفتن جواز ندارد.

۴- نفاس: اگر زن روزه‌دار طفل به دنیا آورد، روزه او فاسد می‌گردد و تا زمان معین برایش روزه گرفتن جواز ندارد.

۵- جماع: جماع کردن نیز روزه را فاسد می‌سازد.

فعالیتها

- ۱- در بارهٔ مفسدات روزه با هم گفتگو نمایید.
- ۲- پیچکاری کردن روزه را فاسد نمی‌سازد. در این مورد با هم گفتگو نمایید.

پرسش‌ها

- ۱- مفسدات روزه را بیان نمایید.
- ۲- آیا در حالت فراموشی، خوردن و نوشیدن چیزی، روزه را فاسد می‌سازد؟
- ۳- قی کردن در کدام حالت روزه را فاسد می‌سازد؟
- ۴- آیا برای زن در حالت حیض و نفاس روزه گرفتن جواز دارد؟

کارخانه‌گی

شاگردان، جواب پرسش‌های فوق را در کتابچه‌های خود بنویسند.

تراویح

در ماه مبارک رمضان خواندن بیست رکعت نماز تراویح سنت مؤکد است.

نماز تراویح بعد از نماز خفتن دو دو رکعت خوانده می‌شود. ادا کردن نماز تراویح با جماعت ثواب دارد. رسول الله ﷺ و صحابه کرام نماز تراویح را با جماعت ادای کرده‌اند.

حضرت عمر رضی الله عنه در وقت خلافت خویش مسلمانان را به ادا بیست رکعت نماز تراویح، رهنمایی کرده‌اند. در نماز تراویح امام به جهر قرائت می‌کند. ختم قرآن کریم یک بار در نماز تراویح مستحب است. ادا کردن نماز تراویح به طور انفرادی جواز دارد.

- ۱- آیا تا حال در نماز تراویح اشتراک کرده اید؟ با نمازهای دیگر چه فرق دارد؟
- ۲- در نماز تراویح قرآن کریم باید چگونه خوانده شود؟ در این مورد از معلم خود معلومات بخواهید.

- ۱- نماز تراویح در کدام وقت ادا می‌گردد؟
- ۲- نماز تراویح چگونه ادا می‌گردد؟
- ۳- نماز تراویح چه حکم دارد؟
- ۴- حضرت عمر رضی الله عنه مسلمانان را به خواندن چند رکعت نماز تراویح رهنمایی کرده است.

شاگردان، پرسش‌های فوق را در کتابچه‌های خود بنویسند.

اعتکاف

اعتکاف در لغت یعنی گذراندن مدت زمانی در یک جای؛ اما در اصطلاح گذراندن مدت زمانی را در مسجد به نیت عبادت اعتکاف گویند. اعتکاف در ده روز اخیر ماه مبارک رمضان سنت است. رسول الله ﷺ هر سال در دههٔ اخیر ماه مبارک رمضان اعتکاف می کرد.

شرط های اعتکاف

- ۱- اسلام: اعتکاف کننده باید مسلمان باشد.
 - ۲- عقل: اعتکاف کننده باید عاقل باشد، اعتکاف دیوانه صحیح نمی باشد.
 - ۳- مسجد: اعتکاف باید در مسجد انجام شود؛ اما زن می تواند، که در خانهٔ خود به طور جداگانه اعتکاف کند.
 - ۴- نیت کردن اعتکاف
 - ۵- پاک بودن از حیض و نفاس
- برخی از مسایل اعتکاف
- اعتکاف کننده می تواند در حالات ذیل از مسجد خارج شود:
 - ۱- برای رفع حاجت
 - ۲- برای ادا کردن نماز جمعه
 - ۳- برای ضرورت، مانند: بیرون بر آمدن برای خوردن، نوشیدن و دوا گرفتن

فعالیتها

- ۱- به نوبت تعریف و شرطهای اعتکاف را از یاد بگویید.
- ۲- در اعتکاف باید کدام اعمال را انجام دهیم؟ در این مورد باهم گفتگو نمایید.

پرسیها

- ۱- اعتکاف را تعریف نمایید.
- ۲- اعتکاف چه حکم دارد؟
- ۳- رسول الله ﷺ در کدام روزها اعتکاف می کرد؟
- ۴- شروط اعتکاف را بیان نمایید.
- ۵- در کدام حالات اعتکاف کننده می تواند که از مسجد خارج شود؟

کارخانه‌گی

شاگردان، شرطهای اعتکاف را به تعبیر خود در کتابچه‌های خود بنویسند

صدقه فطر

با طلوع صبح روز اول عید فطر، صدقه فطر واجب می‌گردد؛ همچنان پیش از فرا رسیدن عید فطر، در ماه رمضان نیز ادای آن جواز دارد. رسول الله ﷺ در باره صدقه فطر فرموده اند: صدقه فطر برای روزه‌دار پاکی از گناهان و برای مسکینان طعام است.

اندازه صدقه فطر

نیم صاع گندم: که با یک کیلو و هشت صد گرام برابر می‌باشد. همچنان قیمت مقدار فوق به افغانی هم جواز دارد.

شروط صدقه فطر

صدقه‌دهنده باید، مسلمان، آزاد و غنی (مالک نصاب) باشد. پدر، صدقه فطر خود و کسانی که نفقه آنان بر عهده وی واجب است، مثل زن و اولاد، باید پرداخت کند.

فعالیتها

- ۱- هر شاگرد باید مجموع مقدار سرسایه افراد خانواده خود را معلوم سازد.
- ۲- سرپرست خانواده شما صدقه فطر را به کی می دهد؟
- ۳- صدقه فطر را چه وقت باید بدهید؟

پرسش ها

- ۱- صدقه فطر چه وقت واجب می گردد؟
- ۲- رسول الله ﷺ در باره صدقه فطر چه فرموده اند؟
- ۳- مقدار و اندازه صدقه فطر را بگویید.
- ۴- صدقه فطر بر کی واجب می گردد؟
- ۵- آیا صدقه فطر اطفال داده می شود؟

کار خانگی

شاگردان، پرسش های فوق را در کتابچه های خود بنویسند.

زکات

زکات رکن مهم اسلام است، که در سال دوم هجری فرض گردیده است.

زکات در لغت به معنای پاکی و زیادت است و در اصطلاح مقدار معینی از مال است که اغنیاء آن را به حکم شریعت به مستحقین می‌دهند.

اللہ تعالیٰ مسلمانان را به دادن زکات امر فرموده است: ﴿وَأَتُوا الزَّكَاةَ﴾ یعنی زکات بدهید.

شرط های فرضیت زکات

در شرایط زیر بر یک مسلمان زکات فرض می‌گردد:

- ۱- زکات‌دهنده باید عاقل و بالغ باشد.
- ۲- مال وی به اندازه نصاب رسیده باشد.
- ۳- مال او از نیازمندی‌های اساسی مانند، خانه، وسیله حمل و نقل و کالا اضافه باشد.
- ۴- قرضدار نباشد.
- ۵- از مال او یک سال گذشته باشد، به استثنای میوه‌ها و غله‌ها که در آن‌ها گذشت یک سال شرط نیست.

فواید دادن زکات:

- زکات‌دهنده به دادن زکات، مال خود را پاک می‌سازد و اللہ تعالیٰ

بقیه مال او را پر برکت می‌سازد.
زکات دادن مبارزه بر ضد فقر و همکاری با محتاجان است.
دادن زکات سبب کسب دعای محتاجان می‌گردد.
با دادن زکات در میان مسلمانان محبت زیاد می‌شود.

- ۱- در مورد فواید زکات با هم گفتگو نمایید.
- ۲- با دادن زکات مال مسلمان پاک می‌شود. در این باره گفتگو نمایید.
- ۳- تفاوت‌های زکات و صدقه را بیان نمایید.

- ۱- زکات را در لغت و اصطلاح تعریف نمایید.
- ۲- داشتن چه شرایطی زکات دادن را بر مسلمان فرض می‌گرداند؟
- ۳- دادن زکات چه فواید دارد؟

شاگردان، با همکاری اعضای خانواده خود در باره فواید زکات مقاله بنویسند.

نصاب زکات

نصاب: اندازه معینی از مال است، که در آن زکات فرض می‌گردد.
اگر یک شخص از یک سال بدینسو مالک ۵۹۵ گرام نقره باشد؛
و از ضرورت‌های او اضافه باشد، پس این شخص باید از هر چهل
گرام آن، یک گرام نقره و یا قیمت آن را زکات بدهد.
زکات از اموال ذیل داده می‌شود:

۱- معادن

۲- اشیای تجارتي

۳- میوه‌ها و غله‌ها

۴- حیوانات

نصاب نقره و طلا

الف) نقره: هر گاه نقره به دو صد درهم و یا ۵۹۵ گرام برسد، و
شرط آن را دارا باشد، زکات در آن لازم می‌گردد.

ب) طلا: نصاب طلا (۲۰) مثقال است، که یک مثقال طلا (۴،۲۵) گرم وزن دارد؛ پس (۲۰) مثقال طلا (۸۵) گرم وزن دارد. وقتی یک شخص به اندازه (۸۵) گرم طلا داشته باشد و یک سال بر آن بگذرد، و از ضرورت‌های اساسی او اضافه باشد، در هر چهل گرم آن یک گرم طلا و یا قیمت آن زکات داده می‌شود. یاد آوری: در پول‌های مروج بر اساس نصاب نقره زکات فرض می‌گردد، پس اگر یک شخص به اندازه قیمت (۵۹۵) گرم نقره پول داشته باشد، بر وی زکات فرض می‌گردد.

فیصدی زکات

از نقره، طلا و پول دو نیم فیصد (از هر چهل واحد یک واحد) زکات داده می‌شود.

- ۱- شاگردان، به دو گروه تقسیم شوند. یک گروه در باره درس بپرسد و گروه دوم جواب آن را بگوید.
- ۲- در عصر حاضر قیمت (۵۹۵) گرام نقره چند افغانی می‌شود؟ در این باره از معلم تان همکاری بخواهید.

- ۱- نصاب زکات را بیان نمایید؟
- ۲- در کدام مال‌ها زکات فرض می‌گردد؟
- ۳- نصاب نقره را بیان دارید.
- ۴- نصاب طلا چه اندازه است؟ بیان درید.
- ۵- زکات پول نقد چگونه تعیین می‌گردد؟

پیرامون سوال‌های ذیل، یک مقاله بنویسید که از هشت سطر کم نباشد:

- ۱- چرا زکات تنها بالای اغینا فرض می‌گردد؟
- ۲- چرا زکات تنها به مردم نیازمند داده می‌شود؟
- ۳- زکات چگونه در جامعه احساس اتحاد و همدردی را به بار می‌آورد؟

زکات غله‌ها، دانه‌ها و میوه‌ها

در درس گذشته آموختید که برای فرض شدن زکات در حاصلات زمین، نصاب و گذشت سال شرط نیست؛ پس وقتی که حاصل زمین جمع شود، کم باشد یا زیاد، باید از آن زکات داده شود.

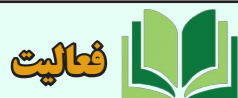
زمین از نگاه حاصلات به دو قسم است:

قسم اول

زمینی که به واسطه چرخ و یا ماشین آبیاری می‌گردد، از حاصلات آن حصه بیستم در زکات داده می‌شود، به طور نمونه از هر بیست سیر گندم یک سیر آن زکات داده می‌شود.

قسم دوم

زمینی که به واسطه باران و یا به آب جاری آبیاری می گردد، از حاصلات آن حصه دهم زکات داده می شود، یعنی از هر ده سیر گندم یک سیر آن زکات داده می شود.

فعالیت

- ۱- شاگردان، با تشخیص زمین های قریه خود، واضح سازند که حصه دهم و یا بیستم آن در زکات داده می شود؟
- ۲- اگر حاصلات زمین صد سیر گندم باشد، چند سیر آن باید در زکات داده شود؟

پرسش ها

- ۱- آیا در غله ها، دانه ها و میوه ها زکات است؟
- ۲- آیا برای دادن زکات از غله ها، دانه ها و میوه ها نصاب و گذشت سال شرط است؟
- ۳- از کدام میوه ها و حاصلات، حصه دهم آن زکات داده می شود؟
- ۴- از کدام حاصلات و میوه ها حصه بیستم آن زکات داده می شود؟

کارخانه گی

شاگردان، جواب پرسش های درس را در کتابچه های خود بنویسند.

زکات حیوانات

در شتر، گاو و گوسفند وقتی زکات فرض می‌گردد، که نصاب را تکمیل کند، چرنده باشد و یک سال بر آن گذشته باشد.

۱- نصاب شتر

در پنج شتر چرنده، زکات فرض می‌گردد؛ البته با رعایت شرطهای فوق، زکات آن یک گوسفند و یا قیمت آن داده می‌شود.

۲- نصاب گاو و گاو میش:

در (۳۰) گاو و گاو میش چرنده، یک گوساله یک ساله و یا قیمت آن زکات داده می‌شود.

۳- نصاب گوسفند و بز

در چهل (۴۰) گوسفند و بز چرنده، یک گوسفند و یا قیمت آن زکات داده می‌شود.

اگر حیوانات از تعداد ذکر شده کم باشد، زکات در آن فرض نمی‌گردد.

- ۱- شاگردان، در باره حیواناتی که در خانه نگه‌داری می‌شوند، گفتگو کنند، و اندازه زکات آن‌ها را معلوم کنند؟
- ۲- آیا در رمه گوسفندان که تعداد آن‌ها زیاد باشد، زکات فرض می‌گردد؟

- ۱- در حیوانات چه وقت زکات فرض می‌گردد؟
- ۲- نصاب زکات شتر چقدر است؟
- ۳- نصاب زکات گاو چقدر است؟
- ۴- نصاب زکات گوسفند و بز چقدر است؟

شاگردان، جواب پرسش‌های درس را در کتابچه‌های خود بنویسند.

مستحقین زکات

شریعت، هشت نوع مردم را مستحق زکات دانسته است، که قرار زیر بیان می‌گردد:

(فقیران، مسکینان، عاملین، مؤلفه القلوب، غلامان و کنیزان، قرضداران، ابن السبیل و فی سبیل الله)

۱- فقیران: مردم محتاجی اند، که سرمایه‌شان برای نیازمندی‌های‌شان کفایت نمی‌کند.

۲- مسکینان: مردم محتاجی اند، که هیچ سرمایه‌ ندارند و به همکاری دیگران ضرورت دارند.

۳- عاملین: آن اشخاصی را گویند که برای جمع‌آوری زکات توظیف شده باشند، در صورتی که معاش نداشته باشند، از مال زکات، یک اندازه مال برای آنان داده می‌شود.

۴- مؤلفه القلوب: کسانی هستند که تازه به دین اسلام مشرف شده باشند و مسلمانان به همکاری‌شان ضرورت داشته باشند؛ بنابراین به خاطر تشویق آنان یک مقدار از مال زکات برای‌شان مساعدت می‌شود.

۵- غلامان و کنیزان: برای آزادی غلامان و کنیزان نیز از مال زکات داده می‌شود.

- ۶- قرضداران: کسانی که قرضدار باشند، مستحق زکات اند.
- ۷- ابن السبیل: به مسافری گفته می‌شود، که در وقت سفر به مال خود دست رسی نداشته باشد و به همکاری دیگران ضرورت داشته باشد.
- ۸- فی سبیل الله: یعنی کسانی که در راه خداوند ﷺ بر آمده باشند، مانند مجاهدین و یا طلاب علوم دینی.

شاگردان، در باره مستحقین زکات بحث نمایند. و آن هم طوری که یک شاگرد نام مستحق را گرفته و شاگرد دیگر آن را تعریف نماید.

- ۱- مستحقین زکات کی‌ها اند؟
- ۲- فقیر و مسکین را تعریف نمایید.
- ۳- برای عامل در کدام حالت زکات داده می‌شود؟
- ۴- آیا به مسافر و زندانی زکات داده می‌شود؟

شاگردان، پرسش‌های درس را در کتابچه‌های خود بنویسند.

حج

حج در لغت به معنای قصد است و در اصطلاح رفتن مسلمانان برای ادای عبادات مخصوص در ماه‌های آن به خانه‌ی الله تعالی (کعبه). حج رکن پنجم اسلام است که در سال نهم هجری فرض گردیده است. هر مسلمان که توان رفتن به کعبه را داشته باشد، ادای حج یک بار بالایش فرض است.

حج ثواب زیاد دارد.

رسول الله ﷺ در باره حج فرموده‌اند: اگر مسلمان در وقت حج از گناه و جنگ پرهیز کند، بعد از ادای حج تمام گناهان او بخشیده می‌شود، مانند: این که تازه از مادر تولد شده باشد.

هر سال مسلمانان از تمام دنیا برای ادای حج به مکه مکرمه می‌آیند، یاد ابراهیم خلیل الله و اسماعیل ذبیح الله را تازه می‌کنند، از بیت الله طواف و بین صفا و مروه سعی می‌کنند.

مسلمانان برای ادای حج احرام می‌بندند، در روز هشتم ماه ذی

الحجه حاجیان به منی می‌روند و در روز نهم این ماه در عرفات نمازها و دعاها را می‌خوانند، از الله تعالی مغفرت می‌خواهند، بعد از غروب آفتاب به مزدلفه بر می‌گردند، در آنجا هم عبادت می‌کنند، و در روز دهم که روز اول عید اضحی است، حاجیان به بیت الله باز گشت می‌کنند، در منی جمره عقبه می‌زنند، بعد از آن ذبح می‌کنند و موهای خود را می‌تراشند و یا کم می‌کنند، بعداً غسل کرده، لباس خود را می‌پوشند و بیت الله را طواف می‌کنند. بعد از طواف، حاجیان به منی می‌روند و در روز یازدهم و دوازدهم جمرات می‌زنند، که با این کار مناسک حج تکمیل می‌گردد.

۱- در باره حج با هم گفتگو نمایید.

۲- حاجیان در مناطق ذیل چه اعمالی را انجام می‌دهند:

صفا و مروه منی و عرفات مزدلفه

۱- حج را از نگاه لغت و اصطلاح تعریف نمایید.

۲- حج چه وقت فرض گردیده است؟

۳- در کدام روز حاجیان به عرفات می‌روند؟

۴- رسول الله ﷺ در باره حج چه فرموده‌اند؟

شاگردان، به همکاری اعضای خانواده شان، در باره حج یک مقاله کوتاه بنویسند.

مسایل حج

حج با داشتن شرایط خاص بر مسلمان فرض می‌گردد.
برخی از اعمال حج فرض و برخی دیگر واجب و سنت می‌باشد.
شرط‌های فرضیت حج

- ۱- اسلام: حج بر مسلمان فرض است، بناء حج کافر درست نیست.
- ۲- عقل: حج بر مسلمان عاقل فرض است، بر دیوانه حج فرض نیست.
- ۳- بلوغ: حج بر مسلمان بالغ فرض است و بالای صغیر فرض نیست.
- ۴- حریت: حج بر مسلمان آزاد فرض است و بر غلام و کنیز فرض نمی‌باشد.
- ۵- استطاعت: حج کننده باید برای رفتن و آمدن قدرت مالی داشته باشد و همچنان در این مدت نفقه اهل و عیال خود را داشته باشد در غیر این صورت حج بر وی فرض نیست.

۶- وقت حج: اسلام برای ادای حج، وقت معین تعیین کرده است، که از روز هشتم ماه دوازدهم (ذی الحجه) سال هجری قمری شروع و به روز دوازدهم این ماه پایان می‌یابد. غیر از اوقات حج، مسلمانان برای ادای عمره به مکه مکرمه رفته

می‌توانند.

فرض‌های حج

- ۱- بستن احرام: نیت کردن ادای حج را احرام می‌گویند، که بعد از آن، بالای حاجی برخی از اعمال حرام می‌گردد، مانند: پوشیدن لباس دوخته شده، شکار کردن، قطع کردن موها و ناخن‌ها.
- ۲- ایستادن در عرفات: حاجیان در روز نهم ذی الحجه به میدان عرفات می‌روند، در آنجا دعا و نماز می‌خوانند بعد از غروب آفتاب به مزدلفه بر می‌گردند. ایستادن در عرفات فرض است.

۳- طواف زیارت: حاجیان بعد از زدن جمره عقبه در روز اول عید اضحی قربانی را ذبح می نمایند و از احرام فارغ می شوند؛ سپس طواف زیارت می کنند، که این را طواف فرضی هم می گویند.

فعالیتها

- ۱- شرطهای فرضیت حج را از یاد بگویید.
- ۲- فرض های حج را به نوبت برای دیگران بگویید.
- ۳- آیا مسلمان نابالغ حج کرده می تواند؟ در این مورد بین خود گفتگو نمایید.

پرسش ها

- ۱- شرطهای حج را بیان نمایید.
- ۲- استطاعت چه را می گویند؟
- ۳- حاجیان کدام روز به عرفات می روند؟
- ۴- احرام چیست؟
- ۵- در حج چند چیز فرض است؟

کارخانه گی

شاگردان، جواب پرسش های درس را در کتابچه های خود بنویسند.

حیاء

حیاء خصلتی است، که انسان را به کارهای نیک تشویق و از کارهای بد برحذر می‌دارد.

شخص با حیاء از الله ﷻ و مردم حیاء می‌کند، و کارهای نیک انجام می‌دهد.

رسول الله ﷺ در باره حیاء می‌فرماید: «الإیمان بضعٌ وَسَبْعُونَ شُعْبَةً وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ مِنَ الإیمان». ترجمه: ایمان هفتاد و چند شاخه دارد و حیاء یکی از شاخه‌های ایمان است.

حضرت محمد ﷺ در مورد حیاء برای مسلمانان تاکید نموده‌اند. روزی یکی از صحابه برادر خود را به خاطر حیای زیاد نصیحت می‌کرد، از آنجا حضرت محمد ﷺ می‌گذشت و به نصیحت او متوجه شد. پیامبر ﷺ برای شان فرمود: بگذار او را، زیرا حیاء به جز خیر چیز دیگری بار نمی‌آورد.

حیاء نشانه ایمان است، مسلمان باید از کارهای بی‌حیایی پرهیز کند. مسلمان همیشه از الله ﷻ حیاء می‌کند، احکام او را عملی می‌سازد و زبان خود را از ناسزا گفتن و دشنام دادن نگه می‌دارد. ما باید دایم با حیاء باشیم؛ زیرا بی‌حیایی انسان را به کارهای بد تشویق می‌کند.

یاد آوری: در وقت آموزش عدم اشتراک در سوال و جواب حیاء شمرده نمی‌شود، باید هر شاگرد با رعایت آداب در عملیه تعلیم سهم فعال داشته باشد.

همچنان خود داری از گفتگو با مردم و گوشه‌نشینی نیز حیاء شمرده نمی‌شود.
چند نمونه حیاء در زندگی

- ۱- مسلمان لباسی را می‌پوشد که تمام بدن او را بپوشاند و از پوشیدن لباس نازک و کوتاه خودداری می‌کند.
- ۲- مسلمان سخن ناسزا نمی‌گوید.
- ۳- مسلمان بدگویی هیچ کسی را نمی‌کند.
- ۴- مسلمان بر هیچ کسی نام بد نمی‌گذارد.
- ۵- مسلمان با حیاء از کارهای ناروا خودداری می‌کند.

- ۱- شاگردان، هر کدام به نوبت در مورد اهمیت و فواید حیاء گفتگو نمایند.
- ۲- آیا خودداری از سوال و جواب در هنگام تعلیم، حیاء شمرده می‌شود؟ در این باره با هم گفتگو نمایید.
- ۳- مسلمان باید در پوشیدن لباس چه آدابی را در نظر گیرد؟

- ۱- حیاء چه را می‌گویند؟
- ۲- پیامبر ﷺ در مورد حیاء چه فرموده‌اند؟
- ۳- آیا خودداری از اشتراک در آموزش حیاء شمرده می‌شود؟
- ۴- مسلمان باید از کدام سخن‌ها خودداری کند؟

شاگردان، به همکاری اعضای خانواده خود در مورد حیاء مقاله کوتاه بنویسند.

تواضع

قبول کردن حق و رفتار نیکو با مردم را تواضع گویند. دین مبین اسلام ما را به تواضع دعوت می‌کند. رسول الله ﷺ در این مورد می‌فرماید: «مَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلَّا رَفَعَهُ اللَّهُ» ترجمه: هیچ کسی برای الله ﷻ تواضع و فروتنی را اختیار نکرده، مگر آن که الله تعالی او را صاحب مرتبه بلند ساخته است. رسول الله ﷺ در حدیث دیگر می‌فرماید: الله ﷻ ما را امر کرده که با مردم به احترام و تواضع تعامل کنیم، تا مردم یکی بر دیگری خود را بلندتر ندانند و بر یکدیگر ظلم و تجاوز نکنند. باید با مردم به زبان شیرین صحبت کنیم. به حق باید تسلیم باشیم و هیچ وقت از حق سرپیچی نکنیم. باید استادان، همصنفان و همسایه‌گان خود را احترام بکنیم، به نصیحت بزرگان خود گوش دهیم و به آن عمل کنیم. کبر و غرور ضد تواضع است. کبر گناه بزرگ است. حضرت محمد ﷺ کبر را این چنین معرفی می‌کند: کبر، قبول نکردن حق و حقیر شمردن مردم است. پوشیدن لباس پاک و زیبا کبر شمرده نمی‌شود؛ بلکه اسلام ما را به پاکی و نظافت امر کرده است.

یکی از نشانه‌های تواضع این است که مسلمان در سلام دادن از دیگران پیشی می‌کند و منتظر سلام دیگران نمی‌باشد.

- ۱- به همکاری معلم خود چند نمونه از تواضع را بیان دارید.
- ۲- با پدر و مادر خود چگونه رفتار کنیم؟ در این مورد با هم گفتگو نمایید.

- ۱- تواضع را تعریف نمایید.
- ۲- پیامبر ﷺ در مورد تواضع چه فرموده‌اند؟
- ۳- کبر و غرور چیست؟
- ۴- آیا پوشیدن لباس پاک و زیبا، کبر شمرده می‌شود؟

شاگردان، احادیث درس گذشته را در کتابچه‌های خود بنویسند.

صلهٔ رحم

حفظ روابط دوستانه، نیکی و خیر رساندن به خویشاوندان، و همهٔ مردم، و خود را شریک دانستن در غم و شادی آنان صلهٔ رحم گفته می‌شود.

دین مبین اسلام ما را به صلهٔ رحم امر می‌کند. حفظ روابط با دوستان و خویشاوندان واجب و قطع آن گناه بزرگ است.

پیامبر ﷺ در بارهٔ صلهٔ رحم فرموده‌اند: اگر کسی می‌خواهد رزق و عمرش پر برکت شود، با خویشاوندان خویش صلهٔ رحم داشته باشد. حفظ صلهٔ رحم با پدر و مادر نسبت به دیگران در اولویت قرار دارد. چند نمونه از صلهٔ رحم

۱- رفت و آمد با خویشاوندان و باخبری از حال آنان و فراهم کردن اسباب خوشی آنان؛

۲- همکاری کردن در وقت ضرورت؛

۳- رهنمایی خوب برای خویشاوندان؛

۴- تلاش کردن برای اتحاد و اتفاق آنان؛

۵- رفتار خوب و دوری از رفتار زشت؛

۶- احترام و عزت خویشاوندان و پذیرایی گرم از آنان

از فواید صلۀ رحم

- ۱- با صلۀ رحم رضای الله تعالی به دست می آید.
- ۲- از برکت صلۀ رحم در بین خویشاوندان محبت زیاد می گردد.
- ۳- صلۀ رحم در بین مردم خوشحالی را به بار می آورد.
- ۴- به برکت صلۀ رحم مشکلات مردم کم می شود.
- ۵- صلۀ رحم دشمنی و بغض را از بین می برد.

فعالیت

- ۱- در بارۀ صلۀ رحم با هم گفتگو نمایید.
- ۲- با خویشاوندان چگونه صلۀ رحم داشته باشیم؟ در این مورد از استاد خود معلومات بخواهید.

پرسش‌ها

- ۱- صلۀ رحم چه را می گویند؟
- ۲- پیامبر ﷺ در مورد صلۀ رحم چه فرموده اند؟
- ۳- چند نمونه صلۀ رحم را بگویید.
- ۴- فواید صلۀ رحم را بگویید.

کارخانه‌گی

شاگردان، حدیث درس را در کتابچه‌های خود بنویسند.

راستگویی

راستگویی نشانهٔ مسلمان است، الله تعالی ما را به راستگویی امر نموده است:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ﴾ (سورهٔ التوبه، آیه ۱۱۹)

ترجمه: ای مؤمنان! از الله تعالی بترسید و با راستگویان همراه باشید.

رسول الله ﷺ فرموده است: همیشه راستگو باشید، راست گفتن انسان را از هلاکت نجات می‌دهد. (متفق علیه)

ما باید در گفتار و کردار خود صادق باشیم، باید راست بگوییم و با کسی که وعده می‌کنیم، به آن وفا کنیم.

به پدر و مادر خود باید همیشه راست بگوییم، با همصنfan خود رفتار نیک داشته و با همه باید صادقانه رفتار کنیم.

فواید راست گفتن:

- ۱- راستگویی موجب رضای الله تعالی می‌گردد.
- ۲- راستگویی مسلمان را به کارهای نیک تشویق می‌نماید و از کارهای بد نجات می‌دهد.
- ۳- مردم به انسان راستگو اعتماد و باور می‌کنند.
- ۴- راستگویی سبب عزت انسان می‌گردد.
- ۵- راستگویی راه نجات و کامیابی است.

- ۱- در باره راستگویی با هم گفتگو نمایید.
- ۲- دروغ گفتن چه زیان‌های دارد؟ در این مورد بحث نمایید.

- ۱- الله تعالی در باره راستگویی چه دستور داده است؟
 - ۲- رسول الله ﷺ در باره راستگویی چه فرموده‌اند؟
 - ۳- گفتار و عمل باید چگونه باشد ؟
 - ۴- راستگویی چه فایده دارد؟ بیان نمایید.
- خانه‌های خالی جملات زیر را با کلمات مناسب پر نمایید:
- ۱- ما باید در گفتار و کردار خود.....باشیم.
 - ۲- به سبب راستگویی.....انسان زیاد می‌شود.
 - ۳-.....نشانه مسلمان است.
 - ۴- به سبب راستگویی الله تعالی.....می‌شود.

شاگردان، در باره راستگویی یک مقاله کوتاه بنویسند.

اطاعت پدر و مادر

اطاعت پدر و مادر بر هر مسلمان فرض است. ما باید در امور جایز از پدر و مادر خود اطاعت کنیم. رضای الله تعالی در رضای پدر و مادر است. الله تعالی ما را به نیکی در حق پدر و مادر امر فرموده است: ﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا﴾ سورة الاسراء آیه ۲۳. ترجمه: پروردگار شما فیصله کرده که تنها الله تعالی را عبادت کنید و با پدر و مادر خود احسان کنید. نیکی با پدر و مادر در حقیقت اطاعت ایشان است. ما با پدر و مادر خود باید بسیار مؤدبانه صحبت کنیم، خواسته‌های آنان را بجا آوریم و در امور زنده‌گی با آنان همکاری می‌نماییم.

حکایت:

روزی یک صحابی با پدر خود نزد محمد ﷺ آمد، پیامبر ﷺ از او پرسید: این ریش سفید کیست؟ گفت: پدر من است. محمد ﷺ فرمود: در راه رفتن از او پیشی مکن، قبل از او منشین، او را به نامش مخوان و کاری مکن که مردم او را دشنام دهند.

رواه الطبرانی فی الاوسط

- ۱- در مورد اطاعت پدر و مادر با هم گفتگو نمایید.
- ۲- چگونه با پدر و مادر خود محبت کنیم؟ در این باره با هم گفتگو نمایید.
- ۳- گفتن کلمه (اف) در مقابل پدر و مادر هم ناروا است، در این باره بحث نمایید

الف: جاهای خالی زیر را با کلمه‌های مناسب پر نمایید:

- ۱- اطاعت پدر و مادر بر هر مسلمان.....است.
 - ۲- ما باید در کارهای روا..... پدر و مادر را بکنیم.
 - ۳- رضای الله تعالی در..... پدر و مادر است.
- ب: پرسش‌های ذیل را جواب دهید:
- ۱- الله تعالی در مورد اطاعت پدر و مادر به ما چه هدایت فرموده اند؟
 - ۲- با پدر و مادر خود چگونه رفتار نماییم؟
 - ۳- رسول الله ﷺ در مورد حقوق پدر، به آن پسر چه فرمود؟
 - ۴- آیا شما به پدر و مادر خود دعای خیر می‌کنید؟

شاگردان، در باره حقوق پدر و مادر مقاله کوتاه را بنویسند.

اسراف

مصرف بدون ضرورت و بی جا را اسراف می گویند.
اسراف در اسلام حرام است.

اللَّهِ تَعَالَى مَارَا از اسراف منع کرده است: ﴿...وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُسْرِفِينَ﴾ سورة الأعراف آیه ۳۱

ترجمه: و اسراف نکنید، یقیناً که الله تعالی اسراف کننده گان را
دوست ندارد.

رسول الله ﷺ می فرماید: «كُلُوا وَاشْرَبُوا وَالْبُسُوا وَتَصَدَّقُوا، فِي غَيْرِ
إِسْرَافٍ وَلَا خَيْلَةٍ». رواه البخاری

ترجمه: بخورید، بنوشید، لباس بپوشید و صدقه بدهید؛ ولی اسراف
و تکبر نکنید.

انسان دانا، دایم از اسراف خودداری می کند.
ما باید در هر بخش زنده گی از اسراف پرهیز نماییم.

چند مثال از اسراف

– مصرف آب بیش از ضرورت، حتی در وضوء هم اسراف شمرده
می شود.

تهیه غذای اضافه از ضرورت و پرخوری، اسراف شمرده می شود.
خریدن لباس اضافه از ضرورت، اسراف است.

مصرف برق بدون ضرورت اسراف است.

زیان‌های اسراف:

- اسراف، عمل شیطانی است، انجام دادن آن گناه است.
- اسراف مصرف بی‌مورد مال است.
- اسراف انسان را گنه‌کار می‌سازد.
- اسراف مسلمان را از عبادت و اطاعت غافل می‌سازد.

فعالیتها

- ۱- به همکاری معلم خود چند نمونه از اسراف را از محیط خود بگویند.
- ۲- اسراف و سخاوت چه تفاوت دارد؟ در این مورد گفتگو نمایید.
- ۳- در اعمال ذیل روا و ناروا را مشخص سازید:
(بخل، مهمان‌نوازی، سخاوت، منت گذاشتن)

پرسش‌ها

- ۱- اسراف چه را گویند؟
- ۲- چرا اسراف گناه است؟
- ۳- الله تعالی برای ما، در باره اسراف چه فرموده است؟

کارخانه‌گی

با استفاده از درس در مورد اسراف یک مقاله بنویسید.

حجاب

- الله تعالی زن‌های مسلمان را به رعایت حجاب امر کرده است. پوشاندن جسم و زینت زن را حجاب می‌گویند. زن مسلمان باید از مردان نامحرم حجاب کند. لباس زن مسلمان باید دارای ویژه‌گی‌های ذیل باشد:
- ۱- لباس باید نازک نباشد، که بدن زن از آن دیده شود.
 - ۲- لباس باید، چسپ نباشد، که اعضای بدن را وانمود سازد.
 - ۳- لباس زن باید مشابه به لباس مرد نباشد.
 - ۴- لباس مسلمان باید با لباس کافر مشابهت نداشته باشد.
 - ۵- لباس باید تمام بدن را بپوشاند.

فواید حجاب

با رعایت حجاب، امر الله عز وجله بجا می‌گردد.

مراعات حجاب سبب مصونیت زن می‌گردد.
حجاب نشانه پاکي و عفت زن است.
مردم زن باحجاب را احترام می‌کنند.

- ۱- در باره حجاب با هم گفتگو نمایید.
- ۲- حجاب نشانه پاکي و عفت زن است. در این باره در بین خود گفتگو نمایید.

- ۱- الله تعالی به زن‌های مسلمان در مورد حجاب چه امر نموده است؟
- ۲- حجاب چه را می‌گویند؟
- ۳- لباس زن مسلمان باید دارای کدام ویژه گی‌ها باشد.
- ۴- مراعات حجاب به زن چه فایده دارد؟

شاگردان، فواید درس را در کتابچه‌های خود بنویسند، و روز آینده در صنف بخوانند.

فضایل صدقه

الله تعالی مددگار کسی است، که با مردم همکاری می نماید.
مسلمانان همکاری با مسکینان و فقیران را مسؤولیت خود می دانند.
مسلمانان از مال خود به مردم مسکین و فقیر صدقه می دهند.
مسلمان به اندازه توان مالی خود صدقه می دهد.
رسول الله ﷺ فرموده اند: «اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقِّ تَمْرَةٍ» رواه البخاری
ترجمه: به دادن صدقه خود را از آتش دوزخ نجات دهید، اگرچه به
اندازه نیمی از خرما هم باشد.
صدقه نخست باید به اقربای غریب و مسکین خود داده شود؛ زیرا
اجر و ثواب زیاد دارد. رسول الله ﷺ می فرماید: «لَهُمَا أَجْرَانِ أَجْرُ الْقَرَابَةِ
وَأَجْرُ الصَّدَقَةِ» رواه البخاری
ترجمه: برای آنان دو اجر و پاداش است، یکی به سبب خویشاوندی و
دیگر به سبب صدقه دادن.

فواید دادن صدقه

- صدقه سبب رضای الله ﷻ می گردد.
- صدقه وسیله نجات مسلمان از مشکلات می گردد.
- با دادن صدقه بین مسلمانان محبت زیاد می شود.
- الله تعالی در مال و عمر صدقه دهنده برکت می اندازد.

- ۱- چند شاگرد نمونه از همکاری خود را با فقرا و نیازمندان، در صنف بیان نمایند.
- ۲- صدقه باید پنهانی داده شود، در این باره گفتگو نمایید.

- الف: پرسش‌های ذیل را جواب دهید:
- ۱- الله ﷻ مددگار چه کسی است؟
 - ۲- رسول الله ﷺ در باره صدقه چه فرموده است؟
 - ۳- مستحقین اول صدقه کی‌ها اند؟
 - ۴- صدقه دادن به مسلمان چه فایده می‌رساند؟

- ب: جملات ذیل را با کلمات مناسب تکمیل نمایید:
- ۱- به سبب دادن صدقه خود را از..... نجات دهید.
 - ۲- اولاً باید به..... غریب و محتاج صدقه داده شود.
 - ۳- به سبب صدقه دادن..... از مسلمان راضی می شود.
 - ۴- الله تعالی در مال و عمر صدقه دهنده..... می اندازد.

شاگردان، درس را در کتابچه های خود بنویسند.